

הפקולטה לאמנויות
האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין

"ערב בוסקוביץ"

הננו שמחים להביא לידיעתכם שביום ג' כ"ו בסיון תשמ"ג (7.6.83) בשעה 20:30 יתקיים באולם רקאנטי במוזיאון ת"א "ערב בוסקוביץ", במלאת 75 שנה להולדתו. הערב נערך ע"י האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין, אוניברסיטת ת"א בשיתוף עם מוזיאון תל-אביב. כידוע היה אלכסנדר אוריה בוסקוביץ (1907 - 1964) מאבות ומראשי האידיאולוגים של המוסיקה הישראלית וכן ממניחי היסוד לאקדמיה למוסיקה בתל - אביב. יצירותיו המוסיקליות הן אבני פינה במוסיקה הישראלית. מאמריו ורשימות הביקורת שלו, שנתפרסמו ב"אורלוגין", בעתון "הארץ" ובכתבים אחרים קבעו כיוונים ואמות מידה בהערכה של יצירות ומבצעים. דור שלם של מלחינים ומבצעים זכה לשמוע תורה מפיו. "ערב בוסקוביץ", הערוך ומוגש ע"י רבים שהיו קרובים למלחין, יביא מבחר מייצג של יצירות ומיקצת מדבריה של אישיות מרתקת ורב-גונית, שהותירה חותם על תקופתה ועל זו שבאה אחריה.

טובי המוסיקאים הישראליים ובראשם מורי האקדמיה התנדבו לביצוע ערב חשוב זה, "זמרי קאמרן" ומנצחם אבנר איתי, פרופ' הרצל שמואלי, הפסנתרנים פנינה זלצמן ואריה זרדי, זמרת האלט מירה זכאי וכן התזמורת הסימפונית של האקדמיה למוסיקה בתל-אביב והמנצח שלום רונלי-ריקליס. הערב יכלול עוד את הבכורה העולמית של "השמים האלה - האדמה הזאת" - כוריאוגרפיה מאת אליס דור-כהן (פרס ראשון בתחרות ע"ש גרטרוד קראוס) שחברה למוסיקה של "הקונצרטו דא קאמרה" לכינור ואנסמבל קאמרי. הכוריאוגרפיה שתבוצע ע"י רקדני להקת מחול "בת-שבע" הוזמנה ע"י האקדמיה במיוחד לערב זה. עיצוב הבמה והתלבושות נעשה ע"י אלי דור-כהן.

התכנית:

חלק ראשון

1. א. "דודו" למקהלת גברים ואלט סולו
2. ב. "בתופים ובמחולות" - פרקים דו-קוליים לזמרה ולנגינה
3. מדברי המלחין ואודותיו
3. "השמים האלה - האדמה הזאת" (כוריאוגרפיה); מוסיקה: קונצ'רטו דא קאמרה לכינור ואנסמבל קאמרי.

חלק שני

4. "הסואיטה השמית" לפסנתר בארבע ידיים

5. "שרשרת הזהב" סואיטה סימפונית על נושאים יהודיים

6. א. הנך יפה

ב. ד' רועי

ג. דודו

שירים לאלט ולתזמרת סימפונית

הערב יסתיים בסביבות 22:40.

כרטיסים ניתן להשיג בקופת מוזיאון תל-אביב.

שלך בברכה,

נתן מישורי
עורך ומארגן

נח
גיל
גיל

בשיתוף עם

הפאקולטה לאמנויות, האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין, אוניברסיטת ת"א

יום ג' כ'ו סיון תשמ"ג, 7.6.1983

" ע ר ב ב ו ס ק ו ב י ן " (1964-1907)

במלאת 75 להולדתו

ת כ נ י ת

1.א. "דודו" למקהלת גברים ולאלט סולו (1948)
מילים: חיים חפר

מקהלת "זמרי קאמרן"
מנצח: אבנר אחי
אלט סולו: מריאן פרגר

ב. "בתופים ובמחולות" (1961)
תשעה פרקים דו-קוליים לזימרה ונגינה

חלילים: חנה ישראלי,
ארנה פרידריך. תוף: צבי יפה.

כבר חלף, הלך הגשם - "מי זאת שבאה לקראתי -
דבש לא ראיתי - "השדה נצא" - הו מי יתנך
דודי כאח לי - (ללא מילים) - ראשו תחת ראשי -
היתול - דבקה (ללא מילים)

2. מדברי המלחין ואודותיו:

פרופ' הרצל שמואלי

להקת מזול "בת שבע"
רקדנים: ריצ'רד אורבאך, איריס
גיל-להד, שי גוטסמן, ארז לוי,
סירו סוטארינג, איריס פרנקל,
יוסי תמים.

3. "השמים האלה, האדמה הזאת" (בכורה עולמית)
יובש - צמאון - רוויה - יובש
כוריאוגרפיה: אליס דור-כהן
עיצוב במה ותלבושות: אלי דור כהן
תאורה: ניסן גלברד
מוסיקה: "קונצ'רטו דא קאמרה" לכינור ואנסמבל קמרי (1963)

ביצוע מעל גבי סרט: הכנר גיל שיבק ונגני הפילהרמונית
בניצוח גארי ברתיני. מתאם צליל: דון גודמן
הכוריאוגרפיה הוזמנה ע"י האקדמיה למוסיקה, אוניברסיטת ת"א.

- ה פ ס ק ה -

4. "הסואיטה השמית" לפסנתר בארבע ידיים (1945)
פרלוד - עממיה - נוף-יה - הודיה

אירית רוב-שטינר ואריאל כהן, פסנתר

5. "שרשרת הזהב", סואיטה לתזמורת (1937)
שיר ערש - "חצקלה" - "שואל העולם" - יומה יומה" -
"וטהר ליבנו".

התזמורת הסימפונית של האקדמיה
למוסיקה בתל אביב
מנצח: שלום רונלי-ריקליס

6. שלושה שירים לאלט סולו ותזמורת סימפונית.

מירה זכאי, אלט

א. "הנך יפה" מילים: שיר השירים (1947)
ב. "ד' רועי" מילים: תהילים כ"ג (1946)
ג. "דודו" מילים: חיים חפר.

עורך: נתן מישורי

על היצירות

=====

"דודו"

"דודו", היצירה הפותחת ומסיימת ערב זה (בביצוע המסיים מופיעה תזמורת במקומה של מקהלה) היתה לאחד מחיבוריו הנודעים והמקובלים ביותר של א.א. בוסקוביץ. בשירו של חיים חפר מצא בוסקוביץ את הביטוי המילולי הנאות למה שהתחולל בנפשו לאחר שידיד צעיר, קרוב לו ביותר, נפל במלחמת הקוממיות.

המוסיקה כאילו חופפת את ה"סיפור": היא מתאימה את עצמה לתאור אישיותו ואופיו של "דודו" (אין זה שמו של הצעיר שנפל), לקורותיו ומותו, כפי שאלה מסופרים בשירו של חפר - וזאת במנגינה ובתפקיד התזמורתי כאחד.

בפשטותה ובדרך הבעתה נחרטת יצירה זו בזכרוננו של המאזין; בוסקוביץ השיג את מבוקשו: יצירה המדברת על הלב.

"בתופים ובמחולות" למקהלה, 2 חלילים, תוף ומשולש.

ביצירה זו - שהנה רצף פסוקים דו-קוליים קצרים - משכיל המחבר לשלב שני עולמות מוסיקליים: זה של המלוס העברי-מזרחי, עם זה של צורות-חיבור קונטרפונקטיות הכתובות לפי מיטב המסורת האירופאית.

קונצ'רטו דה קאמרה

("השמים האלה, הארץ הזאת")

בשנת 1962 הפתיע בוסקוביץ בצלילי ה"קונצ'רטו דה קאמרה" שלו, יצירה לכינור ותשעה כלי נגינה נוספים (ההרכב דורש, בין השאר, ארבעה מנגני כלי בקישה). ה"קונצ'רטו" הזה הוא בגדר נסיון להביא לידי סינתזה בין טכניקה סריאלית מערבית, לבין מבנים קצביים וצורניים כפי שהם מאפיינים את המסורת המוסיקלית-קולית של עדות המזרח היהודיות, ובמיוחד של עדת יהודי ז'רבה. המדובר בראש וראשונה במבנים, כפי שהם שולטים בשפת התפילה העברית שבפי אותן העדות ולא בציטוטים ישירים או עקיפים מן הפולקלור המוסיקלי שלהן. המוסיקה נעה ומתקדמת ע"י צרופים מתחלפים-תדיר של קבוצות צלילים זעירות. אין בה "פיתוח" מוטיבים או נושאים במובן המקובל. שלושת פרקי היצירה שואבים את השראתם - מבחינת ההצללה, המקצב והמבנה - ממקורות מילוליים של המסורת היהודית, ובמיוחד מאלה אשר בדרך זו או אחרת, מתייחסים לעונות השנה, ביניהם תפילת הגשם, פסוקים מ"שיר השירים" וכיו"ב.

אליס דור-כהן (על הכוריאוגרפיה):

"מן הכליון עולה הפריחה וגם זו כמו נועדה מבראשית לכלות את מנין ימיה על הארץ". הכוריאוגרפיה מוקדשת לזכרו של דורון בכרך ז"ל אשר נפל במלחמת לבנון.

י"הסואיטה השמית"

השאיפה לייסד מופוניקה אסימטית כביטוי למהותנו הלאומית - רוחנית בתחום הגיאוגרפי
בו אנו חיים, היא ששימשה מאז 1942 (שנת ביצוע ה"קונצ'רטו לאבובי") קו מנחה ביצירתו
של בוסקוביץ, תוך תהליך מתמיד של הזדככות.

ה"סואיטה השמית" שבוצעה לראשונה על ידי התזמורת הפילהרמונית בשנת 1946, היא ציון
דרך באותו תהליך.

אין זה מקרה ששנים מאוחר יותר (ב-1959) עבד אותה בוסקוביץ מחדש, וכן אין זה מקרי
שכתב עיבודים מספר לפסנתר. יצירה זו העסיקה אותו מאד, באשר היתה פרי שאיפתו
להתקרב ככל הניתן אל הדימוי הצלילי, כפי שהצטלצל באוזניו, ואשר תמציתו היא אווירה
מזרחית-ישראלית, על השלוה שבה (הפרקים השיריים של הסואיטה) ועל הדינמיות שלה
(הפרקים הריקודיים): טכניקת הבורדון, תנועה סביב לקומץ צלילים מרכזיים, מיקצבים
הנמצאים בביכול מחוץ לזרם המלודי, אווירת אילתור, רושם של מיקרוטוניות ע"י טכניקת
התקיים מלכסנים, חזרות רבות על תבניות מלודיות, חוסר אקורדיקה - אלה חברו כאן
יחד והפכו יצירה זו לאחת מעמודי התווך בכלל היצירה הישראלית של שנות הארבעים.

שרשרת הזהב

סואיטה זו לתזמורת היא מן היצירות היחודיות, ובין האחרונות, אותן כתב א.א. בוסקוביץ
עוד בהיותו בחוץ לארץ, סמוך למועד עלייתו לארץ ישראל; היא בוצעה בביצוע בכורה ע"י
התזמורת הפילהרמונית הישראלית ב-1938 - שנת עלייתו של בוסקוביץ - בניצוחו של ישי
דזרובין.

הסואיטה מושתתת על שבע נעימות - עם יהודיות מזרח-אירופאיות. "נהגתי בכל הכבוד
שצריך לנהוג בו כלפי הנכס הזה, שהוא למעשה נשמתו של העם" כתב בוסקוביץ מאוחר יותר;
ואכן מגמת עיבודן של הנעימות היא להבליט את האופייני שבהן, לשמש כעין רמקול לתכנים
המילוליים - צליליים שלהן, על רצינותם ועל עליצותם. מבלי דעת הווה היוצר ביצירה זו
קידה אחרונה להווי ולתרבות אשר יד הגורל עמדה להתאכזר להם בצורה כל כך טראגית.
בביצוע הערב יושמעו חמישה מתוך שבעת הקטעים.

י"ה' רועי" לאלט ותזמורת (1946)

ביצירה זו אנו מוצאים נסיון נוסף להתקרב להצללה מזרחית-עברית; והרי דברי בוסקוביץ
בענין זה:

"המוסיקה היא אי-הרמונית, הפוליפוניה היא מקרית, הטכניקה היא זו של התרופוניה, צליל
יחיד אחד בלבד עובר כחוט השני לאורך כל היצירה, כאין נקודת-עוגב ענקית, הוא הצליל דו.
כתוצאה מכך מופיעה היצירה כשורת ווריאציות מלודיות התרופוניות; הסטיות הקצרות מצליל
היסוד אינן, אלא צלילים בטולי משמעות הרמונית".